



## Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (kümnes koda laiendatud koosseisus)

20. detsember 2023\*

Konkurents – Keelatud kokkulepped – Euro intressimäära tuletisinstrumentide sektor – ELTL artikli 101 ja EMP lepingu artikli 53 rikkumise tuvastamise otsus – EURIBORi pankadevaheliste viiteintressimääradega manipuleerimine – Konfidentsiaalse teabe vahetamine – Eesmärgil põhinev konkurentsipiirang – Üks ja vältav rikkumine – Ajaliselt mitmes etapis toimuv „hübriidmenetlus“ – Süütuse presumptsioon – Erapooletus – Trahvid – Põhisumma – Müügimaht – Määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 23 lõiked 2 ja 3 – Põhjendamiskohustus – Muutmisotsus, millega täiendatakse põhjendust – Võrdne kohtlemine – Täielik pädevus

Kohtuasjas T-113/17,

**Crédit agricole SA**, asukoht Montrouge (Prantsusmaa),

**Crédit agricole Corporate and Investment Bank**, asukoht Montrouge,

esindajad: advokaadid J.-P. Tran Thiet, M. Powell ja J. Jourdan,

hagejad,

*versus*

**Euroopa Komisjon**, esindajad: M. Farley ja T. Baumé, keda abistas advokaat N. Coutrelis,

kostja,

ÜLDKOHUS (kümnes koda laiendatud koosseisus),

nõupidamiste ajal koosseisus: president S. Papasavvas, kohtunikud A. Kornezov, E. Buttigieg (ettekandja), K. Kowalik-Bańczyk ja G. Hesse,

kohtusekretär: ametnik L. Ramette,

arvestades menetluse kirjalikku osa ja muu hulgas:

– 8. juuni 2019. aasta ja 30. märtsi 2021. aasta otsuseid peatada menetlus Üldkohtu kodukorra artikli 69 punkti d alusel,

\* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

– muutmisavaldust, mille hagejad esitasid Üldkohtu kantseleile 8. septembril 2021, ja komisjoni seisukohti selle menetlusdokumendi kohta, mis esitati Üldkohtu kantseleile 19. novembril 2021,

ning 17. märtsi 2022. aasta kohtuistungil esitatut,

võttes arvesse 12. jaanuari 2023. aasta kohtuotsust HSBC Holdings jt vs. komisjon (C-883/19 P, EU:C:2023:11) ja menetlusosaliste vastavaid seisukohti,

on teinud järgmise

### otsuse<sup>1</sup>

- 1 Crédit agricole SA ja Crédit agricole Corporate and Investment Bank (edaspidi „CACIB“) (edaspidi koos „Crédit agricole“) paluvad oma ELTL artiklil 263 põhineva hagiga esiteks tühistada osaliselt komisjoni 7. detsembri 2016. aasta otsuse C(2016) 8530 (final) ELTL artiklis 101 ja EMP lepingu artiklis 53 sätestatud menetluse kohta (juhtum AT.39914 – euro intressimäära tuletisinstrumendid (EIRD)) (edaspidi „vaidlustatud otsus“) ja teiseks teise võimalusena vähendada neile selle otsusega määratud trahvi summat. Lisaks paluvad nad tühistada komisjoni 28. juuni 2021. aasta otsuse C(2021) 4610 (final), millega muudeti vaidlustatud otsust (edaspidi „muutmisotsus“), või kui seda ei tehta, langetada otsus, et selle viimase otsusega ei olnud võimalik parandada vaidlustatud otsuse puudulikkust.

## I. Vaidluse taust

[...]

### A. Käesoleva hagi esitamisest hilisemad faktilised asjaolud

- 21 Üldkohus tühistas 24. septembri 2019. aasta kohtuotsusega HSBC Holdings jt vs. komisjon (T-105/17, EU:T:2019:675) vaidlustatud otsuse artikli 2 punkti b, millega komisjon oli määranud trahvi HSBC-le, ning seda põhjendusel, et komisjon ei olnud põhjendanud õiguslikult piisavalt, miks määrati ühtseks vähendusteguriks, mida kohaldati asjaomaste ettevõtjate rahalaekumiste suhtes neile määratud trahvide arvutamisel (edaspidi „vähendustegur“), pigem 98,849% kui sellest kõrgem määr, ja ülejäänud osas jäeti hagi rahuldamata.
- 22 Komisjon teatas 24. veebruari 2021. aasta kirjaga hagejatele ja JP Morganile oma kavatsusest muuta vaidlustatud otsust, võttes arvesse 24. septembri 2019. aasta kohtuotsust HSBC Holdings jt vs. komisjon (T-105/17, EU:T:2019:675). Sama kirja ja 16. aprilli 2021. aasta kirjaga esitas komisjon vaidlustatud otsuse kõikidele adressaatidele täiendava teabe ja selgitused põhjuste kohta, mille tõttu määras ta vähendusteguri tasemeks 98,849%. Hagejad esitasid oma seisukohad nende kirjade kohta 7. mail 2021.
- 23 Komisjon tegi 28. juunil 2021 muutmisotsuse. Ta leidis, et kuna vähendustegur oli vaidlustatud otsuses sama kõikide selle otsuse adressaatide puhul, oli tõenäoline, et Üldkohus leiab, et 24. septembri 2019. aasta kohtuotsuses HSBC Holdings jt vs. komisjon (T-105/17,

<sup>1</sup> Ära on toodud ainult käesoleva kohtuotsuse punktid, mille avaldamist peab Üldkohus vajalikuks.

EU:T:2019:675) esitatud arutluskäik, mille kohaselt oli selle vähendusteguri kindlaksmääramise põhjendus ebapiisav, on üle kantav hagejatele ja selle otsuse teisele adressaadile määratud trahvidele ning et seega on hea halduse põhimõtte järgimise huvides parandada vead, mille Üldkohus on selles kohtuotsuses tuvastanud, ning muuta vaidlustatud otsust hagejate ja selle teise adressaadi osas nii, et vähendusteguri kindlaksmääramise põhjendust täiendatakse.

- 24 Euroopa Kohus tühistas 12. jaanuari 2023. aasta kohtuotsusega HSBC Holdings jt vs. komisjon (C-883/19 P, EU:C:2023:11) esiteks 24. septembri 2019. aasta kohtuotsuse HSBC Holdings jt vs. komisjon (T-105/17, EU:T:2019:675) osas, milles sellega oli jäetud rahuldamata põhinõue tühistada vaidlustatud otsuse artikkel 1 ja teise võimalusena esitatud nõue tühistada artikli 1 punkt b. Teiseks, tehes otsust hagi kohta, mille HSBC oli kohtuasjas T-105/17 esitanud, jättis Euroopa Kohus selle rahuldamata osas, milles paluti tühistada vaidlustatud otsuse artikkel 1 ja teise võimalusena vaidlustatud otsuse artikli 1 punkt b.

## II. Poolte nõuded

- 25 Hagejad paluvad Üldkohtul:

- esimese võimalusena tühistada vaidlustatud otsuse artikli 1 punkt a ja artikli 2 punkt a;
- teise võimalusena vähendada oma täielikku pädevust kasutades tunduvalt neile vaidlustatud otsuse artikli 2 punktiga a määratud trahvi summat;
- täiendavalt tühistada ärakuulamise eest vastutava ametniku 2. oktoobri 2014. aasta, 4. märtsi, 27. märtsi ja 29. juuli 2015. aasta ja 16. septembri 2016. aasta otsused ning tühistada järelkult vaidlustatud otsuse artikli 1 punkt a ja artikli 2 punkt a;
- tühistada muutmisotsus, või kui seda ei tehta, siis otsustada, et sellega ei ole võimalik parandada vaidlustatud otsuse puudulikku põhjendust, ning tühistada muudetud vaidlustatud otsuse artikli 2 punkt a;
- mõista kohtukulud välja komisjonilt.

[...]

## III. Õiguslik käsitus

[...]

**A. Nõue tühistada vaidlustatud otsuse artikli 1 punkt a ja artikli 2 punkt a osas, milles see viimane nõue põhineb kaitseõiguste rikkumisel keeldumise tõttu võimaldada tutvuda toimikuga**

[...]

**1. Vaidlustatud otsuse tegemiseni viinud haldusmenetluse käik (hagiavalduse esimene ja teine väide ning üheksanda väite kolmas osa)**

[...]

**b) Hagiavalduse esimene väide, et on rikutud õigust kohtumõistmisele, hea halduse põhimõtet, kaitseõigusi ja võistlevuse põhimõtet**

[...]

**1) Keeldumine vastata hagejate küsimustele ärakuulamisel**

- 52 Esimese väite teise osa raames väidavad hagejad, et komisjon on rikkunud nende kaitseõigusi ja võistlevuse põhimõtet sellega, et keeldus vastamast teatavatele küsimustele, mille nad talle ärakuulamisel esitasid.

[...]

- 57 Lõpuks tuleb ka meenutada, et ärakuulamine, mille viis läbi ärakuulamise eest vastutav ametnik ja mis on osa tagatistest seoses õigusega olla ära kuulatud haldusmenetluse raames, mille komisjon on ELTL artikli 101 alusel algatanud, on mõeldud selleks, et anda muu hulgas vastuväiteteadise adressaatidele võimalus esitada oma seisukoht selle kohta, mida komisjon esialgu tuvastas, nagu ilmneb sisuliselt määruse nr 773/2004 artiklist 12 ja Euroopa Komisjoni presidendi 13. oktoobri 2011. aasta otsuse 2011/695/EL ärakuulamise eest vastutava ametniku ülesannete ja pädevuse kohta teatavates konkurentsimenetlustes (ELT 2011, L 275, lk 29) artikli 10 lõikest 4. Määruse nr 773/2004 artikli 14 lõike 7 ja otsuse 2011/695 artikli 12 lõike 3 järgi võib ärakuulamise eest vastutav ametnik küll tõesti lubada menetlusosalistel, kellele vastuväiteteadis adresseeriti, esitada ärakuulamise ajal küsimusi. Tegemist on aga siiski võimalusega, sest ärakuulamise peaesmärk on anda muu hulgas vastuväiteteadise adressaatidele võimalus esitada oma argumendid, nagu ärakuulamise eest vastutav ametnik käsitletaval juhul Crédit agricole'i ärakuulamisel märkis.
- 58 Tuleb ka märkida, et need küsimused, mille hagejad komisjonile esitasid, puudutasid – nagu nad märgivad – väidetavaid vastuolusid kavandatava karistuse arvutamise viisis.
- 59 Komisjon viitab õigesti asjaolule, et võistlevuse põhimõte ja kaitseõiguste järgimine ei kohusta teda esitama haldusmenetluse etapis täpsustusi viisi kohta, kuidas ta kavatseb trahvide summa kindlaksmääramisel rikkumise raskusastme ja kestusega seotud kriteeriume kohaldada.
- 60 Sellest järeldub, et kuigi vastuväiteteadise adressaat võib esitada, eelkõige ärakuulamisel, kõik argumendid, mida ta peab asjakohaseks, et juhtida komisjoni tähelepanu teatavatele vastuoludele teiste menetlusosaliste vastustes teabepäringutele – vastuolud, mis võivad mõjutada otsust, mille komisjon peab tema suhtes tegema, või viia komisjoni mõttele oma uurimist jätkata, et tagada võrdse kohtlemise põhimõtte järgimine tema suhtes –, ei kohusta kaitseõiguste järgimise tagamine komisjoni vastama ärakuulamise etapis menetlusosaliste niisugustele argumentidele või küsimustele.

[...]

***b) d) Kaitseõiguste rikkumine keeldumistega võimaldada tutvuda toimikuga (hagiavalduse teise väite neljas osa ja üheksanda väite kolmas osa)***

[...]

*1) 2. Taotlus tutvuda müügimahtu käsitlevate dokumentidega*

- 171 Tuleb märkida, et Crédit agricole'i taotlusel tutvuda müügimahtu käsitlevate andmetega, mille olid komisjonile esitanud teised menetlusosalised, ja andmetega meetodite kohta, mida nad olid nende andmete esitamiseks kasutanud, lõi ärakuulamise eest vastutav ametnik oma 2. oktoobri 2014. aasta otsuses segatutvumissüsteemi, andes hagejatele otsese võimaluse tutvuda teatavate dokumentidega ja nende välisnõustajatele võimaluse tutvuda asjaomaste dokumentide konfidentsiaalsete versioonidega eriruumi („data room“) menetluse kohaselt (vaidlustatud otsuse põhjendus 101). Üks teine eriruum loodi pärast seda, kui komisjon oli teinud Société générale'i suhtes parandusotsuse, võttes arvesse viimase esitatud korrigeeritud rahandusandmeid (vaidlustatud otsuse põhjendus 106). Lisaks andis ärakuulamise eest vastutav ametnik oma 4. märtsi 2015. aasta otsustega ja oma 25. märtsi 2015. aasta sõnavõtte, mis on kantud tema 27. märtsi 2015. aasta otsusesse, hagejatele ulatuslikuma otsese võimaluse tutvuda otse teatavate andmetega, mida hagejate taotlused puudutasid.
- 172 Teise väite neljanda osa ja üheksanda väite kolmanda osa raames väidavad hagejad, et kuna komisjon sundis neile peale koormava dokumentidega tutvumise viisi, mis seisnes eriruumis, ja keeldus võimaldamast neil tutvuda kogu selle teabega, mida ei saanud enam kvalifitseerida tundlikuks, on ta rikkunud nende kaitseõigusi.
- 173 Kõigepealt tuleb lükata tagasi väide, mille raames vaidlustavad hagejad toimikuga eriruumi vahendusel tutvumise menetluse.
- 174 Selles küsimuses tuleb meenutada, et komisjon on vastavalt ärisaladuse kaitse põhimõttele, mis on üks liidu õiguse üldpõhimõtteid ja mida on eelkõige täpsustatud ELTL artiklis 339, kohustatud mitte avaldama eraõigusliku ettevõtja konkurentidele ettevõtja esitatud konfidentsiaalset teavet (vt selle kohta 15. juuli 2021. aasta kohtuotsus komisjon vs. Landesbank Baden-Württemberg ja SRB, C-584/20 P ja C-621/20 P, EU:C:2021:601, punkt 109 ja seal viidatud kohtupraktika). Mis puudutab õigust tutvuda uurimistoimikuga konkurentsi valdkonnas, siis määruse nr 773/2004 artikli 15 lõikest 2 ilmneb, et see õigus ei hõlma ärisaladusi ega konfidentsiaalset teavet. Teatavatel asjaoludel tuleb vajadus säilitada menetlusosaliste kaitseõigused siiski kokku sobitada komisjoni kohustusega kaitsta konkurentsi valdkonna uurimistoimikus olevat konfidentsiaalset teavet, mis pärineb teistelt menetlusosalistelt, nagu ilmneb sisuliselt määruse nr 1/2003 artikli 27 lõike 2 kolmandast lausest ja määruse nr 773/2004 artikli 15 lõikest 3 (vt selle kohta ka komisjoni teatise komisjoni toimikutele juurdepääsureeglite kohta punkt 24).
- 175 Sellest järeldub, et niisugustel asjaoludel nagu käsitletaval juhul oli eriruumi menetlus sobiv vahend selleks, et sobitada omavahel õiguspärased huvid, mida komisjon pidi kaitsma, st ühelt poolt konfidentsiaalsuse huvid, mis võisid olla pankadel, kes olid andnud teavet, millega tutvumist hagejad taotlesid, ja teiselt poolt hagejate kaitseõigused, nagu märkis sisuliselt ärakuulamise eest vastutav ametnik oma 2. oktoobri 2014. aasta ja 16. septembri 2016. aasta otsustes.

- 176 Hagejad vaidlevad siiski vastu sellele, et kõnesolev teave peab veel olema konfidentsiaalne, võttes arvesse asjaolu, et see on vana ja seda on piiratud hulgal, mis ei võimalda tuvastada niisugust võimalikku konfidentsiaalset teavet nagu klientide isikuandmed. Nad leiavad seega, et selle teabe oleks võinud avaldada otse Crédit agricole'ile, mis vastupidi tutvumisvõimalusele, mis anti üksnes välisnõustajatele eriruumis, taganuks kaitseõiguste tegeliku kasutamise.
- 177 Esiteks ilmneb kohtupraktikast, millele hagejad selles küsimuses tuginevad, et teavet, mis oli salajane või konfidentsiaalne, kuid mis on vähemalt viis aastat vana, tuleb möödunud aja tõttu põhimõtteliselt pidada vananenuks ja teabeks, mis ei ole enam salajane või konfidentsiaalne, välja arvatud juhul, kui sellele tuginev isik tõendab erandkorras, et vaatamata teabe vanusele on see endiselt oluline tema või mõne kolmanda isiku kaubandusliku seisundi jaoks (14. märtsi 2017. aasta kohtuotsus Evonik Degussa vs. komisjon, C-162/15 P, EU:C:2017:205, punkt 64).
- 178 Äraakuulamise eest vastutav ametnik võttis oma 16. septembri 2016. aasta otsuses arvesse Crédit agricole'i haldusmenetluse jooksul esitatud samasugust argumenti. Ta leidis sisuliselt, et kõnesolevad andmed ei olnud kaotanud oma laadi tõttu konfidentsiaalsust hoolimata sellest, et olid vanad. Lisaks olid need andmed äraakuulamise eest vastutava ametniku sõnul nii keerukad, konkreetset ja mahukad, et need ei kujutanud endast lihtsalt asjaomaste pankade käibeid. Võttes arvesse kõnesolevate andmete niisugust laadi, võis äraakuulamise eest vastutav ametnik põhjendatult leida, et ainuüksi aja möödumine ei vähenda piisavalt ohtu, et kahjustatakse tõsiselt nende pankade õiguspäraseid huve, kui see teave avaldatakse otse Crédit agricole'i spetsialistidele.
- 179 Tuleb ka meenutada – nagu teeb komisjon –, et trahvide summa kindlaksmääramise puhul tagatakse asjaomaste ettevõtjate kaitseõigused komisjonis nende ettevõtjate võimalusega esitada oma seisukohad etteheidetavate faktiliste asjaolude kestuse, raskusastme ja konkurentsivastasuse kohta, kuid ei hõlma viisi, kuidas komisjon kavatseb trahvisummade kindlaksmääramisel rikkumise raskusastme ja kestuse kohustuslikke kriteeriume kasutada (vt 28. juuni 2005. aasta kohtuotsus Dansk Rørindustri jt vs. komisjon, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P – C-208/02 P ja C-213/02 P, EU:C:2005:408, punktid 428 ja 439 ning seal viidatud kohtupraktika). Seda asjaolu tuleb arvesse võtta, kui kaalutakse, kummad on tähtsamad, kas teiste menetlusosaliste huvid selle vastu, et teatavad andmed, mille nad on neid puudutava trahvi summa kindlaksmääramiseks esitanud, näiteks käsitletaval juhul andmed, mis võimaldavad arvutada müügitulu, või teiste menetlusosaliste kaitseõigused, nagu äraakuulamise eest vastutav ametnik oma 4. märtsi 2015. aasta ja 16. septembri 2016. aasta otsustes sisuliselt märkis.
- 180 Hagejad ei esita ühtegi argumenti, mis näitaks, et nende kaitseõiguste tegelik kasutamine peab olema käsitletaval juhul tähtsam kui õiguspäraseid konfidentsiaalsuse huvid, mida võivad argumendina kasutada teised pangad, keda kõnesolev teave puudutab. Nad ei ole seega tõendanud, et järeldused, mille äraakuulamise eest vastutav ametnik tegi oma 2. oktoobri 2014. aasta, 4. märtsi ja 27. märtsi 2015. aasta ning 16. septembri 2016. aasta otsustes ning mida on meenutatud eespool punktides 171, 178 ja 179, on ekslikud.

[...]

***2. Niisuguse tegevuse esinemine, mida võib pidada rikkumiseks ja panna süüks hagejatele (hagiavalduse kolmas, neljas ja kaheksas väide)***

[...]

**a) b. Hagiavalduse kolmas väide, mis puudutab Crédit agricole'i osalemist EURIBORiga manipuleerimise tegevuses**

[...]

**1) 2. Vastuvaidlemine sellele, et Crédit agricole osales EURIBORi määraga manipuleerimise tegevuses**

[...]

- 213 Selles küsimuses tuleb märkida, et vaidlustatud otsuses esitatud kauplajatevahelisest teabevahetusest niisugusena, nagu on kokkuvõtlikult kirjeldatud eespool punktides 203–210, ilmneb, et komisjoni käsutuses oli teave, mis võimaldas tal asuda seisukohale, et Crédit agricole'i kauplajad olid osalenud EURIBORi määraga manipuleerimist puudutavas teabevahetuses.
- 214 Esiteks näitas Crédit agricole'i kauplaja 1. märtsi 2007. aasta teabevahetuse käigus üles initsiatiivi ja palus Barclaysi kauplajal esitada oma panga pakkumus EURIBORi paneelis tema huvile vastavas suunas („ma olen huvitatud sellest, et see tõuseks“), mida viimane nõustus tegema („olgu, ma ütlen neile“).
- 215 Teiseks palus Barclaysi kauplaja 16. oktoobri, 13. novembri ja 5. detsembri 2006. aasta ning 16. märtsi ja 19. märtsi 2007. aasta vestluste käigus Crédit agricole'i kauplajal taotleda oma panga rahavoogude juhtimise osakonnalt EURIBORi esitamist teatavas suunas, mida viimane nõustus tegema või mida ta isegi teatas olevat teinud, täpsustades, missugusel tasemel pakkumust rahavoogude juhtimise osakond soovitas või silmas pidas (vt 16. oktoobril 2006 kell 7.33 toimunud („ma ütlen neile, et nad katsetaksid 3,36“) ja kell 7.46 toimunud teabevahetus („nad pakuvad 3.36“), 13. novembri 2006. aasta teabevahetus („hästi, pole probleemi, mul ei ole seda, aga ma teen seda“, seejärel „ma ütlesin neile, et nad paneksid 37“), 16. märtsil 2007 kell 14.06 toimunud teabevahetus („Ma ütlesin neile, et meie huvides on madalam. Tema ütles, et hästi, võtan teatavaks.“) ning 19. märtsil 2007 kell 14.24 toimunud teabevahetus („Jeeh, ma ütlesin neile asja edasi, nad tahtsid panna 91, [...] [n]ad ütlesid mulle „hästi, hmm, vaatame, mida teha annab.““)).
- 216 Kolmandaks ilmneb 16. novembri 2006. aasta teabevahetusest üheselt mõistetavalt, et Barclaysi ja Crédit agricole'i kauplajad edastasid üksteisele oma eelistused selle päeva Euribor-3Mi kehtestamise taseme küsimuses ja oma vastavad kauplemispositsioonid. Need edastati eesmärgiga kontrollida, kas nende huvid ühtivad, et jätkata sel juhul omavahelist kooskõlastamist eesmärgiga mõjutada oma vastavate pankade EURIBORi pakkumusi kooskõlas oma huvidega. Seda kinnitab asjaolu, et Barclaysi kauplaja avaldas kahetsust, et tema huvid ja Crédit agricole'i kauplaja huvid kehtestamise taseme küsimuses on vastupidised. Ta tähendas siiski Crédit agricole'i kauplajale, et „kontrollib“, olles viimaselt küsinud, missugune EURIBORi määra tase talle sobib.
- 217 Neljandaks informeeris Barclaysi kauplaja 14. veebruari 2007. aasta telefonivestluse ajal Crédit agricole'i kauplajat 19. märtsiks 2007 kavandatud manipuleerimise olulistest asjaoludest. Lisaks ilmneb 16. märtsi 2007. aasta teabevahetusest, et Crédit agricole'i kauplaja soovis sellest manipuleerimisest kasu saada, kinnitades, et tema huvi selle päeva EURIBOR-3Mi kehtestamise osas langeb kokku Barclaysi kauplaja huviga („me oleme kõik huvitatud sellest, et see oleks madal“, „meil on siin tõsine huvi mängus“), ning kinnitades viimasele 19. märtsi 2007. aasta teabevahetuse käigus, et teenis ka teatava rahasumma tänu selle niisugusele kehtestamisele („ma teenisin tänu sellele 156 000 eurot“).

- 218 Viiendaks tänasid kauplejad pärast pakkumuste tähtpäevi üksteist selle eest, et olid vastastikku selles tegevuses osalenud, ja õnnitlesid üksteist oma plaanide õnnestumise puhul (vt eelkõige 19. märtsi 2007. aasta teabevahetus), jälgides nii oma kooskõlastatud tegevuse tulemust ja loodetud tagajärgi.
- 219 Hagejate argumendid ei sea Crédit agricole'i kauplejate osalemist tegevuses, mille eesmärk oli EURIBORi määraga manipuleerimine, kahtluse alla.
- 220 Esiteks väidavad hagejad, et ei ole tõendatud, et Crédit agricole'i kaupleja võttis tõesti oma rahavoogude juhtimise osakonnaga ühendust, et täita oma suhtluspartnerile antud lubadus, ja et ta võis viimasele valetada, et tegi seda. Crédit agricole'i osalemist tegevuses, mille eesmärk oli viitmääradega manipuleerimine, ei ole tõendatud, sest puuduvad tõendid, et nende rahavoogude juhtimise osakond oli sellesse tegevusse tõesti kaasatud.
- 221 Selles küsimuses tuleb kõigepealt märkida – nagu väidab sisuliselt komisjon –, et Crédit agricole'ile etteheidetav konkurentsivastane tegevus ei seisne EURIBORiga manipuleerimises kui niisuguses, vaid kauplejatevahelises teabevahetuses, mis peegeldab nende kavatsust mõjutada oma pankade pakkumusi EURIBORi paneelis oma huvidele vastavas suunas. Nagu ilmneb vaidlustatud otsuse põhjenduse 113 punktides a–f, põhjenduse 358 punktides a–f ja põhjenduse 392 punktides a–f, millest on tehtud kokkuvõtte eespool punktis 15, puudutasid need teabevahetused eelistusi EURIBORi määra taseme osas, millega mõnikord kaasnes omatavate kauplemispositsioonide edastamine, võimalust kauplemispositsioone ja EURIBORi pakkumusi ühildada, kaasatud kaupleja lubadust võtta oma panga EURIBORi esitajaga ühendust, et paluda tal teha pakkumus teatavas suunas või konkreetsel tasemel, ning informeerimist esitaja vastusest.
- 222 Teabevahetused kauplejate vahel annavad aga selgelt tunnistust sellest, et Crédit agricole'i kauplejad edastasid määraeelistusi ja vastavaid kauplemispositsioone või pakkumise või kavatsuse mõjutada oma panga pakkumust.
- 223 Selles küsimuses ilmneb väljakujunenud kohtupraktikast, et ettevõtja osalemine konkurentsivastasel koosolekul loob eelduse, et seal osalemine on õigusvastane, mille kõnealune ettevõtja peab ümber lükkama, tõendades, et ta teatas avalikult, et ei loe ennast kartelliga seotuks, mida sellisena peavad mõistma teised kartelliosalised (vt selle kohta 7. jaanuari 2004. aasta kohtuotsus Aalborg Portland jt vs. komisjon, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P, EU:C:2004:6, punktid 81 ja 82 ning seal viidatud kohtupraktika, ning 3. mai 2012. aasta kohtuotsus Comap vs. komisjon, C-290/11 P, ei avaldata, EU:C:2012:271, punktid 74–76 ning seal viidatud kohtupraktika). See reegel rajaneb kaalutlusel, et ettevõtja, kes osales nimetatud koosolekul, teatamata avalikult, et ta ei loe end seal arutatuga seotuks, andis teistele osalejatele mõista, et ta on kokkulepituga nõus ja et ta kavatseb seda järgida (vt selle kohta 7. jaanuari 2004. aasta kohtuotsus Aalborg Portland jt vs. komisjon, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P, EU:C:2004:6, punkt 82, ning 25. jaanuari 2007. aasta kohtuotsus Sumitomo Metal Industries ja Nippon Steel vs. komisjon, C-403/04 P ja C-405/04 P, EU:C:2007:52, punkt 48).
- 224 Käsitletaval juhul ilmneb teabevahetustest, mille komisjon välja valis ning mille kokkuvõtte on esitatud eespool punktides 214 ja 218, et Crédit agricole'i kauplejalt tuli ühel juhul palve esitada pakkumus EURIBORi paneelis vastavalt tema huvile ja selle määraga manipuleerimiseks ning et teistel puhkudel – kaugel sellest, et distantseeruda avalikult Barclaysi kaupleja palvetest – lasi ta



viimasel arvata, et tema pank esitab või on tõesti esitanud EURIBORi paneelis pakkumuse vastavalt kokkulepitule, ja tugevdas tema veendumust, et on kõnelenud oma pakkumuste esitajatega, andes isegi ülevaate nende vestluste täpsest sisust.

- 225 Konkreetsemalt ei kujuta asjaolu, et Crédit agricole'i kaupleja oli 14. veebruari 2007. aasta vestlusel skeptiline 19. märtsi 2007. aasta manipuleerimisplaani õnnestumise küsimuses, endast tõendit, et ta distantseerus selgelt tegevusest, mille plaani oli Barclaysi kaupleja talle selgitanud.
- 226 Vaidlustatud otsuse põhjendused 125, 135 ja 634, millele hagejad tuginevad, ei sea eelnevat kahtluse alla. Nendes põhjendustes leidis komisjon sisuliselt, et kokkuleppeid kauplejate vahel täiendati ja viidi ellu suhtlusega nende ja pakkumuste esitajate vahel nende pankade rahavoogude juhtimise osakondades ning „aeg-ajalt“ edastatud, kooskõlastatud või kokkulepitud EURIBORi määrade tegeliku noteerimisega nende poolt. Komisjon väidab seega õigesti, et hagejate argumentid, et Crédit agricole'i rahavoogude juhtimise osakond ei olnud kaasatud tegevusse, mille eesmärk oli EURIBORi määra mõjutada, võivad parimal juhul pigem tõendada seda, et rahavoogude juhtimise osakond ei viinud konkurentsivastast tegevust ellu, kui seda, et kauplejad selles tegevuses ei osalenud (vt selle kohta 24. oktoobri 1991. aasta kohtuotsus Atochem vs. komisjon, T-3/89, EU:T:1991:58, punkt 100).
- 227 Samamoodi on argumentiga, et noteeringud, mille Crédit agricole tõesti asjasse puutuvatel kuupäevadel esitas, olid kooskõlas tema muude pakkumuste ja turuga ning et need olid isegi keelatud kokkuleppe huviga vastuolus. Võttes arvesse vaidlustatud otsuse ulatust ja Crédit agricole'ile etteheidetatavat tegevust, mis puudutab „kokkuleppeid“ kauplejate vahel eesmärgiga mõjutada viitmääri olenevalt oma huvidest, mitte aga tegelikku manipuleerimist nende määradega rahavoogude juhtimise osakondade osavõtul, ei saa need argumentid anda tulemusi vastuvaidlemisel sellele, et Crédit agricole osales tegevuses, mida komisjon talle ette heidab.
- 228 Seejuures tuleb märkida, et igal juhul võimaldavad mitu komisjoni leitud tõendit tõendada, et Crédit agricole'i kauplejad püüdsid oma panga rahavoogude juhtimise osakonna pakkumuse taset mõjutada või vähemalt kiitlesid, et olid seda teinud. Crédit agricole'i kaupleja andis 16. oktoobri, 13. novembri ja 5. detsembri 2006. aasta ning 16. märtsi ja 19. märtsi 2007. aasta teabevahetuste käigus Barclaysi kauplejale ülevaate vastusest, mille ta oli pärast rahavoogude juhtimise osakonnale palve esitamist saanud (vt punkt 215 eespool). Lisaks ilmneb 27. oktoobri (vaidlustatud otsuse põhjendus 191) ja 5. detsembri 2006. aasta (vaidlustatud otsuse põhjendus 224) ning 19. märtsi 2007. aasta (vaidlustatud otsuse põhjendus 319) teabevahetusest, et kauplejad leidsid, et nende kooskõlastatud tegevust, mille eesmärk oli määra kehtestamisega manipuleerida, oli saatnud edu ning et nad rõõmustasid selle üle. Need teabevahetused, tõlgendatuna koostoimes 16. märtsi 2007. aasta teabevahetusega Crédit agricole'i kaupleja ja selle panga pakkumuste esitaja vahel (vaidlustatud otsuse põhjendus 305) – mis näitab, et kauplejad olid rahavoogude juhtimise osakonnaga kontaktis, mille käigus nad arutasid, millisel tasemel kehtestada tulevased määrad ja missugused huvid võivad olla kauplejatel määrade teatava taseme vastu –, tõendavad, et Crédit agricole'i kauplejad võtsid vestluste järel Barclaysi kauplejaga meetmeid soovitud EURIBORi määra osas, astudes kontakti oma panga pakkumuste esitajaga, ning viisid kokkumängu seega ellu.
- 229 Teiseks tuleb tagasi lükata ka hagejate argument, millega nad kinnitavad ekspertiisiaruande põhjal – mille usaldusväärsusele komisjon on vastu vaielnud –, et Crédit agricole'i kauplejatel ei olnud nende kauplemispositsioone arvestades mingit konkreetset huvi kõnesolevates manipuleerimistes ja eelkõige 19. märtsi 2007. aasta manipuleerimises osaleda. Hagejad

kinnitavad sisuliselt, et osalemisel tegevuses, mille eesmärk oli mõjutada viitmäärade tasemeid, „ei olnud mõtet“, v.a juhul, kui kauplejad said õigeaegselt teavet, et seda ära kasutada, ja kui nende kätte olid koondunud „tohutud kauplemispositsioonid“.

- 230 Olenemata küsimusest, kas andmed, millele hagejad tuginevad, on usaldusväärsed, mis puudutab eesmärgil põhinevaid konkurentsipiiranguid, nagu see on vaidlustatud otsuse järgi viitmääradega manipuleerimist käsitlevate teabevahetuste puhul, ei ole siiski tarvis analüüsida, kas ettevõtjal oli äriiline huvi nendes osaleda, kui selle ettevõtja osalemine tegevuses, mis võib konkurentsi piirata, on tõendatud (vt selle kohta 25. jaanuari 2007. aasta kohtuotsus Sumitomo Metal Industries ja Nippon Steel vs. komisjon, C-403/04 P ja C-405/04 P, EU:C:2007:52, punktid 44–46 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 231 Asjaolud, mida hagejad nimetavad, võivad eeldusel, et need on kinnitust leidnud, äärmisel juhul tõendada, et kuna Crédit agricole'i kauplejal ei olnud märkimisväärset kauplemispositsiooni, eelkõige 19. märtsi 2007. aasta seisuga, ei saanud ta plaanist, milles ta osales, suuri kasumeid ning seega ei järgnenud kauplejatevahelistele teabevahetustele konkurentsivastaseid tagajärgi turul. See küsimus ei puutu siiski asjasse eesmärgil põhineva konkurentsi piirava tegevuse puhul (vt selle kohta 8. juuli 1999. aasta kohtuotsus komisjon vs. Anic Participazioni, C-49/92 P, EU:C:1999:356, punktid 123 ja 124). Seega võib niisugune argument vastaval juhul asjakohaseks osutada, kui hagejad tõendavad, et komisjon on teinud vea, asudes seisukohale, et kõnesolev tegevus kujutab endast eesmärgil põhinevat konkurentsipiirangut – mida tuleb analüüsida neljanda väite raames.
- 232 Osas, milles hagejad soovivad niisuguse argumendi esitamisega esitada vastupidist tõendit, et lükata ümber eeldus, et osaledes kooskõlastamises Barclaysi kauplejaga ja olles turul aktiivne, võttis Crédit agricole'i kaupleja tingimata arvesse oma konkurendiga vahetatud teavet, kui määras kindlaks oma käitumise ja käsitletava juhul oma kauplemisstrateegia sellel turul, tingimata tuginedes tulevasele manipuleerimisele (vt selle kohta 8. juuli 1999. aasta kohtuotsus komisjon vs. Anic Participazioni, C-49/92 P, EU:C:1999:356, punkt 121, ja 8. juuli 1999. aasta kohtuotsus Hüls vs. komisjon, C-199/92 P, EU:C:1999:358, punkt 162), tuleb märkida, et ainult väide, et kauplejal ei olnud kavandatava manipuleerimise päeva seisuga märkimisväärset positsiooni või oli tema pangal keelatud kokkuleppe suunale vastupidine positsioon, ei kujuta endast niisugust vastupidist tõendit, sest need asjaolud ei välista iseenesest eeldust, et kooskõlastamine võimaldas kauplejal vabaneda kahtlustest, kuidas turul käituda, mistõttu võis normaalne konkurent olla takistatud, piiratud või moonutatud (vt selle kohta ja analoogia alusel 5. detsembri 2013. aasta kohtuotsus Solvay Solexis vs. komisjon, C-449/11 P, ei avaldata, EU:C:2013:802, punkt 39).
- 233 Kolmandaks ei ole asjaolu, et ettevõtja ei osalenud kõikides elementides, mis keelatud kokkuleppe moodustavad, või et tal oli tähtsusetu roll aspektides, milles ta osales, temapoolse rikkumise tuvastamisel asjakohane. Neid tegureid, mis puudutavad konkurentsivastaste tegude arvu ja intensiivsust, tuleb võtta arvesse ainult rikkumise raskusastme või süüd kergendavate asjaolude hindamisel ja vastaval juhul trahvisumma kindlaksmääramisel (vt selle kohta 7. jaanuari 2004. aasta kohtuotsus Aalborg Portland jt vs. komisjon, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P, EU:C:2004:6, punkt 86 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 26. septembri 2018. aasta kohtuotsus Infineon Technologies vs. komisjon, C-99/17 P, EU:C:2018:773, punktid 197 ja 199 ning seal viidatud kohtupraktika). Seega tuleb argumendid, mille hagejad on esitanud, et tõendada kvalitatiivselt ja kvantitatiivselt tähtsusetut rolli, mida Crédit agricole kõnesolevates manipuleerimistes väidetavalt etendas, võttes arvesse asjaolu, et

need manipuleerimised mõtlesid välja, neid korraldasid ja viisid ellu panga A üks kaupleja ja panga D üks kaupleja, tulemusetuse tõttu tagasi lükata, kui analüüsitakse, kas ta osales kõnesolevas tegevuses.

- 234 Lisaks on vaja neljandaks märkida, et asjaolu, et Crédit agricole on euro intressimäära tuletisinstrumentide turul tähtsusetu ettevõtja, ei võimalda isegi juhul, kui see on tõendatud, seada tema osalemist kõnesolevas tegevuses kahtluse alla, sest ta tegutseb ikkagi sellel turul. Nagu väidab sisuliselt komisjon, võimaldas konfidentsiaalse teabe vahetamine kavandatavate viitmääradega manipuleerimiste kohta nendes teabevahetustes osalejatel olenemata nende panga positsioonist turul kohandada oma kauplemisstrateegiat, moodustades oma portfelliid konkreetset nii, et nad saavad kasu sellest, et on tulevastest manipuleerimisest teadlikud, ja maksimeerida oma tulusid või minimeerida kahjumeid.
- 235 Eelneva põhjal – ilma et see piiraks neljanda väite analüüsimist (vt punktid 230 ja 231 eespool) – tuleb kolmas väide põhjendamatusena tõttu tagasi lükata.

[...]

**3. Üheks ja vältavaks rikkumiseks kvalifitseerimine komisjoni poolt (hagiavalduse viies, kuues ja seitsmes väide)**

[...]

**a) b. Hagiavalduse kuues väide, millega vaieldakse vastu sellele, et Crédit agricole oli teadlik „tervikplaani“ olemasolust ja et ta soovis selles osaleda**

[...]

**1) Kas Crédit agricole oli teadlik „tervikplaani“ olemasolust?**

[...]

**i) Kas Crédit agricole oli teadlik tegevusest, mis kujutab endast rikkumist ja mida kavandasid või viisid ellu teised ettevõtjad – tegevus, mis seisnes EURIBORiga manipuleerimise katsetes?**

[...]

- 402 Tuleb märkida – nagu teeb ka komisjon –, et tal on otsesed tõendid, mis näitavad, et Crédit agricole oli teadlik, et ta osaleb ühesainsas rikkumises koos teiste pankadega, sest tema kauplejad teadsid või võisid mõistlikult ette näha, et eespool punktis 401 silmas peetud teabevahetused asetustid niisuguse „tervikplaani“ raamesse, mis ületas kahepoolse suhtluse.
- 403 Esimesena viitab komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 467 põhjendatult 16. oktoobri 2006. aasta vestlusele kui millelegi, mis paljastab, et Crédit agricole oli teadlik „tervikplaani“ olemasolust ja teiste pankade osalemisest selles plaanis.

- 404 Selle vestluse käigus palus Barclaysi kaupleja Crédit agricole'i kauplejal taotleda oma rahavoogude juhtimise osakonnalt kõrge EURBOR-1Mi määra esitamist. Enne selle palve rahuldamist küsis Crédit agricole'i kaupleja, mis kasu ta sellest saab – küsimus, millele Barclaysi kaupleja vastas, et ta võib temalt taotleda määra „kehtestamist“ vastavalt oma kauplemispositsioonidele („seda, mida soovid, et sul oleks õigus paluda minult määra kehtestamisi, kus soovid ja kui sul seda vaja on“). Hiljem küsis Crédit agricole'i kaupleja Barclaysi kauplejalt, kuidas viimane olukorrast välja tuli hoolimata EURIBORi madalast tasemest. Barclaysi kaupleja tänas teda vastuseks tema koostöö eest tema panga pakkumuse alal, teatades, et tänu mõne panga („semud“) kõrgetele pakkumustele suutis ta tasakaalustada teiste pankade madalad pakkumused („kui mõningaid semusid ei oleks seal olnud ... vähemalt [neli] panka on selles asjas minu vastu“).
- 405 Nende vestluste lugemine näitab esiteks, et Crédit agricole'i kaupleja oli teadlik, et kõrge pakkumus, mida ta oli lubanud oma rahavoogude juhtimise osakonnalt taotleda, oli osa „tervikplaani“, mille eesmärk oli manipuleerida selle päeva EURIBOR-1Mi tasemega, kergitades seda mitme panga kooskõlastatud pakkumustega. Nii aitas ta oma käitumisega kaasa selle plaani elluviimisele. Teiseks, öeldes Crédit agricole'i kauplejale, et ta võib paluda muudelgi puhkudel määra „kehtestamisi“ vastavalt oma huvidele, andis Barclaysi kaupleja talle mõista, et tegemist ei ole üksiku EURIBORi määraga manipuleerimise katse, vaid pigem praktikaga, mida võidakse korrata.
- 406 Teisena viitab komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 461 põhjendatult ka 14. veebruari 2007. aasta vestlusele kui millelegi, mis näitab samuti, et Crédit agricole oli teadlik nii „tervikplaani“ olemasolust kui ka teiste pankade osalemisest.
- 407 Esiteks ilmneb sellest vestlusest, et Barclaysi kaupleja paljastas Crédit agricole'i kauplejale asjaolud, mis kavandatava manipuleerimise moodustavad, 19. märtsi 2007. aasta kvartalikuupäeva puhul, paludes tal hoida selle, st kahe tuletisinstrumendi vahelise *spread*'iga manipuleerimise salajas, kusjuures need tooted olid EURIBOR-3Mile indekseeritud „futuuriid“ ja EONIA-l põhinevad *swap*'id 19. märtsil 2007 („baas saab olema kitsuke“, „neljane *spread*“ – see tähendab, et *spread* EONIA ja EURIBOR-3Mi vahel kitseneb neljale baaspunktile). Ta avaldas talle ka plaani muid asjaolusid, mis aitavad kaasa selle õnnestumisele, märkides talle, et „müüjapositione“ tuleb EURIBOR-3Mile indekseeritud „futuuriid“ puhul järk-järgult suurendada, kutsudes samas kooskõlastatud tegevusega esile hetketuru languse („sa maksad EONIA-t ja ostad futuuri ... kvartalipäeval; k]vartalipäeval lükkad *cash*'i langusesse ...“), st luua EONIA-l põhinevad „müüjapositionid“ ja EURIBORile indekseeritud „ostjapositionid“ 19. märtsi 2007. aasta määra „kehtestamiseks“ ning langetada kehtestamispäeval hetketurgu. Teiseks informeeris Barclaysi kaupleja Crédit agricole'i kauplejat, et Deutsche Bank osaleb selles „tervikplaanis“ („Deutsche rahavoogude juhtimise osakond on kursis“), ning ütles talle, et soovitav on kaasata plaani neli või viis panka („kui meil õnnestub kurssi viia neli-viis rahavoogude juhtimise osakonda, mõistad?“).
- 408 Sellest ilmneb, et Crédit agricole'i kaupleja viidi kurssi Deutsche Banki osalemisega kirjeldatud plaanis. Lisaks, kuigi teiste pankade isikuid Crédit agricole'i kauplejale ei avaldatud, oli viimane teadlik, et Barclaysi kaupleja kavatses kaasata sellesse plaani teatava hulga panku.
- 409 Komisjon järeldas seega õigesti, et Crédit agricole teadis tegevusest, mis kujutab endast rikkumist ja mida teised keelatud kokkuleppes osalejad kavandasid või ellu viisid, et moonutada rahavooge kooskõlastatud tegevusega, mille eesmärk oli manipuleerida EURIBORi määraga 16. oktoobril 2006 ja 19. märtsil 2007.

- 410 Lisaks, kuigi komisjonil ei olnud otseseid tõendeid selle kohta, et Crédit agricole'i kauplejad olid teadlikud teiste pankade osalemisest muudes EURIBORi määraga manipuleerimise katsetes, mida talle ette heideti, võis ta asuda seisukohale, et need kauplejad võisid niisuguse osalemise mõistlikult ette näha eespool punktis 354 viidatud kohtupraktika tähenduses, arvestades asjaolu, et Crédit agricole oli teiste pankade osalemisega sedalaadi tegevuses kurssi viidud juba 16. oktoobril 2006. Crédit agricole võis seega mõistlikult ette näha, et igasugune muu manipuleerimiskatse toimub ainult mitme panga kooskõlastatud tegevuse kaudu. Hagejad eksivad seega, kui väidavad, et tuleb asuda seisukohale, et kauplejate teadmine teiste pankade osalemisest määradega manipuleerimise katsetes on piiratud ainult 16. oktoobri 2006. aasta ja 19. märtsi 2007. aasta manipuleerimistega või teatava ajavahemikuga, mil Crédit agricole osales komisjoni tuvastatud ühesainsas rikkumises.
- 411 Seejuures ei puutu asjasse see, et Crédit agricole ei olnud kursis sellega, et suhtlemine oli intensiivne ja igapäevane, eelkõige Barclaysi ja Deutsche Banki kauplejate vahel, ega ka sellega, et Barclaysi kaupleja suhtlemine teiste osalevate pankadega oli rohkem või vähem intensiivne.
- 412 Asjasse ei puutu ka see, et Crédit agricole'i kaupleja oli 19. märtsi 2007. aasta manipuleerimisplaani teostatavuse suhtes skeptiline. Asjaolu, et ta plaani õnnestumisse ei uskunud – mis ei ilmne tema seisukohavõtust siiski üheselt, sest ta ütleb, et „igal juhul tasub proovida“ –, ei tõenda kuidagi, et ta ei olnud kursis Deutsche Banki ja vastaval juhul teistegi pankade osalemisega selle plaani elluviimises.

*ii) Kas Crédit agricole oli teadlik üheainsa rikkumisega seotud muust tegevusest, mida kavandasid või viisid ellu teised ettevõtjad?*

- 413 Küsimuses, kas komisjonil oli õigust panna Crédit agricole'ile seoses tema osalemisega ühesainsas rikkumises süüks asjaomaste teiste pankade kogu tegevust, tuleb märkida, et erinevalt sellest, kuidas on küsimusega, kas Crédit agricole oli teadlik, et eksisteerib tervikplaan, mille eesmärk on EURIBORi määraga manipuleerimine mitme panga konkreetse tegevusega erinevatel kuupäevadel (vt punktid 402–408 eespool), ei esitanud komisjon vaidlustatud otsuses ühtegi otsust tõendit, mis näitaks, et Crédit agricole oli või pidi olema teadlik sellest, et tema kauplejate teabevahetused Barclaysi kauplejaga, mis käsitlesid teavet strateegiate või kavatsuste kohta hindade kehtestamise alal, läksid kaugemale kahepoolsetest teabevahetustest ja olid osa „tervikplaanist“, milles osalesid ka teised pangad.
- 414 Ka ei võimalda kaudsed tõendid kogumis tõendada õiguslikult piisavalt, et Crédit agricole oli või oleks pidanud olema teadlik niisugusest tervikplaanist või et ta võis selle olemasolu mõistlikult ette näha, mis õigustaks, et talle pannakse süüks teiste pankade kogu tegevust sellel ühtsel eesmärgil, ükskõik kas ta osales selles otseselt või mitte.
- 415 Selles küsimuses sisaldab vaidlustatud otsus ainult selle põhjendustes 457–465 põhjendusi, mis kirjeldavad keelatud kokkuleppe laadi ennast ja euro intressimäära tuletisinstrumentide turu toimimist – põhjendused, mis puudutavad kõiki keelatud kokkuleppes osalenud panku ja mida on meenutatud eespool punktis 396. Need põhjendused üksikult või koos ei võimalda panna Crédit agricole'ile süüks teiste pankade tegevust, milles ta vaidlustatud otsuse kohaselt otseselt ei osalenud, peale tegevuse, mida on silmas peetud eespool punktides 409 ja 410, vastasel korral eiratakse eespool punktis 360 viidatud kohtupraktikat.

- 416 Hagejatel on õigus, kui nad väidavad, et komisjon ei loo mingit seost ühelt poolt vaidlustatud otsuse põhjenduses 458 meenutatud kauplejate tegevuse konkreetse konteksti, st asjaolu, et neid salvestatakse ja kontrollitakse, et suhtlus on eranditult kahepoolne, et nad kasutavad kodeeritud keelt ning võtavad korrapäraselt üksteisega ühendust alati sama liiki tehingute asjus, ning teiselt poolt selle vahel, et Crédit agricole oli või pidi olema teadlik teiste pankade tegevusest seoses strateegiate ja kavatsustega hindade kehtestamise alal – tegevus, milles tema ei osalenud.
- 417 Komisjon väidab, et vaidlustatud otsuse põhjendust 458 tuleb tõlgendada koostoimes selle põhjendustega 459–464. Kõigepealt on tarvis siiski märkida, et vaidlustatud otsuse põhjendustes 459–462 esitatud põhjendustega on võimalik parimal juhul väita, et kauplejad pidid olema teadlikud, et teised pangad osalesid tegevuses, mille eesmärk oli EURIBORi määradega manipuleerida, kuid mitte tegevuses, mis seisnes teabevahetustes strateegiate ja kavatsuste kohta hindade kehtestamise alal.
- 418 Esiteks on see, mis on tuvastatud vaidlustatud otsuse põhjenduses 459, st et tänu kahepoolsele suhtlusele teadsid kauplejad, et teiste pankade kauplejad soovisid osaleda sama liiki kokkumängus, mis puudutas euro intressimäära tuletisinstrumentide hindade ja muude kaubeldavate tingimuste kehtestamise elemente, Crédit agricole'i puhul õige ainult osas, mis puudutab teabevahetusi EURIBORiga manipuleerimiste teemal (vt punktid 403–408 eespool). Seevastu ei ole Barclaysi kaupleja üheski kahepoolses vestluses hindade kehtestamise strateegiate teemal paljastanud Crédit agricole'i kauplejale, et teised kauplejad osalevad niisugustes teabevahetustes või et sama teavet vahetati teiste kauplejatega.
- 419 Teiseks on see, mida on mainitud vaidlustatud otsuse põhjenduses 460 – st et turul tegutsejate hulgas oli „üleüldiselt laialdaselt teada“, et viitmäärade kindlaksmääramise protsess on deklaratiivne ja et seega võivad paneeli kuuluvad pangad pakkumustest kõrvale kalduda olenevalt nende huvist pakkumuse tegemise hetkel, isegi eeldusel, et see on tõendatud –, asjakohane ainult osas, mis puudutab nende viitmääradega manipuleerimise eesmärgil tehtavat. Nii on see ka – eeldusel, et see puutub asjasse tõendamisel, et Crédit agricole oli teadlik, et teised pangad osalevad kokkumängus – vaidlustatud otsuse põhjendustes 461 ja 462 mainitud asjaoluga, et kauplejatele ei saanud olla teadmata, et kui rohkem panku muudab oma pakkumusi samal päeval ja sama EURIBORi tähtpäeva puhul, suureneb potentsiaalne mõju viitintressimäärale võrdeliselt osalevate pankade arvuga, mistõttu sõltub kokkumängude edukuse aste suuresti paljude pankade osalemisest. Mingit seost ei ole seevastu võimalik leida nendes väidetes silmas peetud EURIBORi taseme paneeli liikmete pakkumuste kaudu kindlaksmääramise protsessi ning vaidlustatud otsuse põhjenduse 358 punktis g silmas peetud tegevuse vahel, mis puudutas teabevahetusi strateegiate ja kavatsuste kohta hindade kehtestamise alal, näiteks *run*'id ja *mid*'id.
- 420 Seejärel tuleb tuvastada, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 463 mainitud faktilised asjaolud, mille hulgas on esiteks asjaolu, et asjaomaste pankade kauplejad tegutsesid euro intressimäära tuletisinstrumentide sektoris juba mitu aastat, teiseks asjaolu, et kahepoolne suhtlus toimus pankade kauplejatega, kes olid tähtsaimad turul tegutsejad, ja kolmandaks asjaolu, et kauplejad ei ilmutanud üllatust, kui nendega võeti kooskõlastamise eesmärgil ühendust, ei puutu asjasse tuvastamisel, kas Crédit agricole oli teadlik tegevusest, milles ta otseselt ei osalenud. Lisaks, nagu väidavad hagejad, on teadmine „selle võrgu võimsusest, mis seisis selle kaupleja selja taga, kes pidas nendega konkurentsivastaseid vestlusi“ – mida on samuti vaidlustatud otsuse põhjenduses 463 mainitud –, lihtsalt spekulatsioon, mida ei kinnita ükski tõend selle kohta, et Crédit agricole oleks olnud teadlik niisuguse võrgu olemasolust ja võimsusest, ning mida ei saa järeldada 14. veebruari 2007. aasta teabevahetusest Crédit agricole'i kaupleja ja Barclaysi kaupleja vahel, millega komisjon seda kaalutlust põhjendab. Sellest teabevahetusest ilmneb küll, et Crédit

agricole'i kaupleja viidi kurssi Deutsche Banki osalemisega määradega manipuleerimise katsetes ja Barclaysi kaupleja kavatsusega kaasata sellesse rohkem panku (vt punktid 406–408 eespool). Sellest ei saa siiski järeldada, et nõnda sai ta teada teiste pankade osalemisest muus tegevuses kui määradega manipuleerimine ja veel vähem niisuguse suhtevõrgustiku olemasolust, mis oli mõeldud tundliku teabe vahetamiseks strateegiate või kavatsuste kohta hindade kehtestamise alal.

- 421 Lõpuks tuleb tõdeda, et asjaolu, mida komisjon nimetab vaidlustatud otsuse põhjenduses 465, st et kauplajate registreerimine võimaldab pangal kergemini avastada oma töötajate õigusvastase tegevuse, puudutab pigem küsimust, kas tegevust, milles tema kauplajad osalesid, saab süüks panna temale – küsimus, millele on kaheksanda väita analüüsi raames vastatud eitavalt (vt punkt 350 eespool). Nagu aga ilmneb punktist 413 eespool, ei võimalda ükski tõend, mis võib pärineda Barclaysi kauplaja ja Crédit agricole'i kauplajate nende kahepoolsete teabevahetuste salvestistest, mis puudutasid teavet strateegiate ja kavatsuste kohta hindade kehtestamise alal, asuda seisukohale, et need teabevahetused läksid kaugemale kahepoolsetest teabevahetustest ja olid osa „tervikplaani“, milles osalesid teisedki pangad.
- 422 Komisjon näib veel väitvat, et kuna kogu kõnesoleval tegevusel oli sama eesmärk (küsimus, mida käsitleb viies väide), piisab selle tuvastamisest, et Crédit agricole oli või pidi olema teadlik teiste pankade osalemisest tegevuses, mis seisnes katsetes EURIBORi määraga manipuleerida, järeldamaks ka, et Crédit agricole oli teadlik teiste pankade osalemisest muus tegevuses.
- 423 Kohtupraktikast ilmneb siiski, et ühe rikkumise toimepanemise tuvastamine on eraldiseisev küsimusest, kas ettevõtjat saab selle rikkumise eest tervikuna vastutavaks pidada (26. septembri 2018. aasta kohtuotsus *Infineon Technologies vs. komisjon*, C-99/17 P, EU:C:2018:773, punkt 174). Ettevõtjat ei saa pidada kogu kartellis osalenuks üksnes sel põhjusel, et kokkuleppel, milles ta osales, ja kogu kartellil on samad eesmärgid. Nimelt tuleb meenutada, et ELTL artikli 101 lõige 1 ei ole kohaldatav, kui puudub poolte tahete kokkulangevus. Asjasse puutuv ettevõtja peab seega olema teadlik kogu keelatud kokkuleppe üldisest ulatusest ja peamistest tunnusoontest (vt 10. oktoobri 2014. aasta kohtuotsus *Soliver vs. komisjon*, T-68/09, EU:T:2014:867, punktid 62 ja 64 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 424 Sellest järeldub, et käsitletaval juhul ei ole võimalik pidada Crédit agricole'i vastutavaks kogu tegevuse eest, mis selle üheainsa rikkumise moodustas, sh teabevahetused strateegiate ja kavatsuste kohta hindade kehtestamise alal, milles ta otseselt ei osalenud, ainuüksi esiteks seetõttu, et ta oli teadlik teiste pankade tegevusest EURIBORi määraga manipuleerimiseks, ja teiseks seepärast, et sellel tegevusel oli sama eesmärk nagu tegevusel, mis puudutas strateegiaid ja kavatsusi hindade kehtestamise alal.
- 425 Tuleb niisiis järeldada, et kaudsed tõendid kogumis, millele komisjon tugineb, hinnatuna kõikehõlmavalt ja koos otsuste tõenditega selle kohta, et Crédit agricole oli teadlik eespool punktides 402–412 analüüsitud rikkumistegevusest, mida teised ettevõtjad kavandasid või ellu viisid ja mis seisnes katsetes EURIBORiga manipuleerida, ei kujuta endast tõsiseid, täpseid ja kokkulangevaid tõendeid, mis näitaksid ilma igasuguse kahtluseta, et Crédit agricole oli teadlik, et teabevahetused, mis tal olid olnud Barclaysiga ning mis puudutasid kavatsusi ja strateegiaid hindade kehtestamise alal, läksid kaugemale kahepoolsetest teabevahetustest ja asetustid tervikplaani, milles osalesid ka teised pangad, või et ta võis seda mõistlikult ette näha ja nõustuda riskima.

- 426 Eelneva põhjal tuleb järeldada, et Crédit agricole'ile saab osalemist ühesainsas rikkumises ette heita esiteks ainult tema tegevuse osas selles rikkumises ja teiseks teiste pankade tegevuse osas, mis asetub EURIBORi määraga manipuleerimise katsete raamistikku.
- 427 Selles küsimuses tuleb veel meenutada, et Euroopa Kohus on otsustanud, et komisjoni niisuguse otsuse, milles kvalifitseeritakse kogu kartell ühe ja vältava rikkumisena, võib jagada niimoodi osadeks üksnes siis, kui esiteks oli nimetatud ettevõtjal haldusmenetluse ajal võimalus aru saada, et teda süüdistatakse igas rikkumist moodustavas teos, ja seega oli tal võimalus ennast selle vastu kaitsta, ning kui teiseks on nimetatud otsus selles osas piisavalt selge (vt selle kohta 6. detsembri 2012. aasta kohtuotsus komisjon vs. Verhuizingen Coppens, C-441/11 P, EU:C:2012:778, punkt 46). Käsitletaval juhul on komisjon nii vastuväiteteatises kui ka vaidlustatud otsuses (vt punkt 15 eespool) selgelt eristanud eri tegusid, mida keelatud kokkuleppes osalevatele pankadele, sh Crédit agricole'ile, ette heidetakse ning mis moodustasid ühe ja vältava rikkumise. Lisaks, nagu eespool punktis 363 sisuliselt meenutatud, ilmneb vaidlustatud otsuse põhjendustest 365, 387, 393 ja 442 selgelt, et komisjon leidis, et selle tegevuse eesmärk ei olnud piirata konkurentsi mitte üksnes kollektiivselt, vaid ka individuaalselt.
- 428 Hagejatel on seega õigus, kui nad väidavad kuuenda väite raames, et komisjon pani Crédit agricole'ile ekslikult süüks veel muudki tegevust kui eespool punktis 426 kirjeldatud tegevus. Kuuenda väite esimene osa on seega osaliselt põhjendatud.

[...]

## **B. Nõue tühistada vaidlustatud otsuse artikli 2 punkt a ja trahvi vähendamise nõue**

[...]

### ***1. Nõue tühistada vaidlustatud otsuse artikli 2 punkt a***

[...]

#### ***a) Ajakohastatud rahalaekumiste kasutamine müügitahu arvutamiseks***

[...]

##### ***1) 2. Komisjoni kohaldatud 98,849-protsendilise vähendusteguri kindlaksmääramine***

[...]

###### ***i) Põhjendamiskohustuse järgimine osas, mis puudutab vähendusteguri kindlaksmääramist vaidlustatud otsuses***

[...]

- 512 Eelneva põhjal tuleb tuvastada, et vaidlustatud otsus on ebapiisavalt põhjendatud osas, mis puudutab 98,849-protsendilise vähendusteguri kindlaksmääramist.



513 See üheksanda väite neljanda osa raames tehtud kriitika võib siiski osutada põhjendamatuks, kui leiab kinnitust, et komisjon parandas tuvastatud põhistuse ebapiisavuse muutmisotsust vastu võttes (vt punktid 21–23 eespool). Seepärast tuleb analüüsida väiteid, mille hagejad on esitanud muutmisavalduses, mille eesmärk oli vaidlustada see, et komisjon tegi selle viimase otsuse.

*ii) Muutmisotsus*

[...]

516 Selle kohta väidavad hagejad, et komisjon ei olnud pädev parandama vaidlustatud otsuse põhistuse ebapiisavust, mille Üldkohus tuvastas 24. septembri 2019. aasta kohtuotsuses *HSBC Holdings jt vs. komisjon* (T-105/17, EU:T:2019:675), muutmisotsuse abil.

517 Hagejad märgivad, et kuigi komisjon võib põhimõtteliselt oma otsust peale selle tegemist muuta, ei ole ta aga pädev tegema, nagu käsitletaval juhul, otsust, millega parandatakse vaidlustatud otsuse põhistuse ebapiisavust või täiendatakse ebapiisavat põhistust kohtumenetluse jooksul, milles on nõutud selle otsuse tühistamist, ning ei võeta vastu selle otsuse uusi sätteid. Seda, et komisjon ei olnud pädev muutmisotsust tegema, tuleb tuvastada seda enam, et ta esitab tegelikult vaidlustatud otsuse põhistusest erineva põhistuse.

518 Komisjon vaidleb hagejate argumentidele vastu ning leiab, et ta võis vabalt teha – aluslepinguga selles osas ette nähtud vorminõudeid ja menetlusi järgides – muutmisotsuse, et täiendada vaidlustatud otsuse põhjendusi, selgitades paremini meetodit, mida ta vähendusteguri kindlaksmääramisel kasutas, seda muutmata. Tema sõnul ei ole kohtupraktika, mille kohaselt ei saa üksikotsuse puudulikku põhistust nõuetega vastavusse viia kohtumenetluse käigus, käsitletaval juhul kohaldatav. Kuna muutmisotsuse tegemine andis hagejatele võimaluse oma hagiavaldust kohandada, et kõnesolev meetod vaidlustada, säilitati nende menetluslikud õigused ja Üldkohus saab teostada täielikult oma kohtulikku kontrolli.

519 Selles küsimuses tuleb märkida – nagu märgib ka komisjon –, et tema pädevus akt vastu võtta hõlmab vältimatult ka akti muutmise pädevust, tingimusel et järgitakse pädevuse kasutamist käsitlevaid reegleid ning selle kohta asutamislepingus ette nähtud vormi ja menetlust (9. detsembri 2014. aasta kohtuotsus *Lucchini vs. komisjon*, T-91/10, EU:T:2014:1033, punkt 108), millega hagejad nõustuvad.

520 On vaja siiski juhtida tähelepanu – nagu teevad hagejad –, et muutmisotsuse sätetest ning selle põhjendustest 11–13 ilmneb sõnaselgelt, et selle otsuse eesmärk on ainult täiendada vaidlustatud otsuse põhistust, muutmata selle sätteid, ning et seepärast peavad selle otsuse artikli 1 punkt a ja artikli 2 punkt a „jääma jõusse“.

521 Eelnevast ilmneb, et muutmisotsust tehes ei võtnud komisjon vastu otsust, millega oleks muudetud vaidlustatud otsuse sätteid, vaid ainult täiendas põhistust, mis oli väidetavalt vaidlustatud otsuse sätete alus – mida ta Üldkohtus sisuliselt kinnitab (vt punkt 518 eespool).

522 Sellest järeldub, et muutmisotsust ei saa pidada uueks otsuseks, millega oleks vaidlustatud otsust muudetud eespool punktis 519 viidatud kohtupraktika tähenduses, vaid see tuleb samastada täiendava põhistusega, mille kostja esitas kohtumenetluse raames. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb aga põhjendus üldjuhul edastada huvitatud isikule tema õigusi kahjustava otsusega samal ajal. Põhjenduse puudumist ei saa heastada sellega, et huvitatud isik saab otsuse põhjendustest teada liidu kohtu menetluse käigus (29. septembri 2011. aasta kohtuotsus *Elf*

Aquitaine vs. komisjon, C-521/09 P, EU:C:2011:620, punkt 149; 19. juuli 2012. aasta kohtuotsus Alliance One International ja Standard Commercial Tobacco vs. komisjon, C-628/10 P ja C-14/11 P, EU:C:2012:479, punkt 74, ning 13. detsembri 2016. aasta kohtuotsus Printeos jt vs. komisjon, T-95/15, EU:T:2016:722, punkt 46).

- 523 Liidu institutsioonidel ei ole siiski õigust heastada liidu kohtus seda, et nad ei ole oma otsuseid piisavalt põhjendanud, samuti puudub liidu kohtul kohustus võtta põhjendamiskohustuse täitmise hindamisel arvesse asjaomase akti vastu võtnud institutsiooni täiendavaid selgitusi, mida see esitas alles kohtumenetluse ajal. Sarnane õiguslik olukord võib hägustada administratsiooni ja liidu kohtu vahelist pädevuse jaotust, nõrgendada õiguspärasuse kontrolli ja kahjustada kaabeõiguse teostamist (vt selle kohta 11. juuni 2020. aasta kohtuotsus komisjon vs. Di Bernardo, C-114/19 P, EU:C:2020:457, punkt 58).
- 524 Kohtumenetluse käigus vaidlustatud otsuse vastuvõtja täpsustused, mis täiendavad iseenesest juba piisavat põhjendust, ei kuulu rangelt võttes põhjendamiskohustusest kinnipidamise alla, isegi kui need võivad liidu kohtu läbi viidavaks otsuse põhjenduste sisuliseks kontrolliks kasulikud olla, kuna need võimaldavad institutsioonil selgitada tema otsuse aluseks olevaid põhjuseid. Seega võimaldavad täiendavad selgitused, mis lähevad kaugemale tema põhjendamiskohustusest, ettevõtjatel saada üksikasjalikult teada neile määratud trahvi arvutamise viisi ning üldisemalt võib see kaasa aidata haldustegevuse läbipaistvusele ja lihtsustada Üldkohtu poolt oma täieliku pädevuse kasutamist, mis peab tal võimaldama hinnata peale vaidlustatud otsuse õiguspärasuse ka määratud trahvi sobivust. See võimalus ei muuda aga põhjendamiskohustusest tulenevate nõuete ulatust (vt selle kohta 16. novembri 2000. aasta kohtuotsus Cascades vs. komisjon, C-279/98 P, EU:C:2000:626, punktid 45 ja 47).
- 525 Käsitletaval juhul on vaidlustatud otsus – nagu ilmneb punktist 512 eespool – ebapiisavalt põhjendatud osas, mis puudutab vähendusteguri kindlaksmääramist. Komisjon ei ole kasutanud argumendina ühegi asjaolu olemasolu, mis näitaks, et tal oli praktikas võimatu vaidlustatud otsust õiguslikult piisavalt põhistada, ning mis võimaldaks aktsepteerida erandkorras täiendavat põhistust, mis esitati kohtumenetluse käigus (vt selle kohta 11. juuni 2020. aasta kohtuotsus komisjon vs. Di Bernardo, C-114/19 P, EU:C:2020:457, punkt 59). Järelikult – ja ilma et oleks tarvis analüüsida küsimust, kas vaidlustatud otsuses võeti tõesti aluseks muutmisotsuses üksikasjalikumalt kirjeldatud meetod, ja seega tehtaks menetlustoimingut, mille komisjon välja pakub – tuleb asuda seisukohale, et eespool punktides 522–524 viidatud kohtupraktika kohaselt ei saa täiendavat põhistust, mille komisjon esitas menetluse käigus, aktsepteerida.
- 526 Nendel asjaoludel tuleb hagejate muutmisavalduse esimese väite raames tehtud kriitikaga nõustudes see täiendav põhistus, mis esitati muutmisotsuses menetluse käigus, tagasi lükata, ilma et oleks tarvis analüüsida muid nõudeid, kriitikat või väiteid, mille hagejad on selles menetlusdokumendis esitanud, ega teha menetlustoimingut, mille nad on välja pakkunud, sest see puudutab muutmisotsuses vähendusteguri kindlaksmääramise kohta väidetud põhjendatust.
- 527 Kõigest eelnevast ilmneb, et väide, et vaidlustatud otsus on ebapiisavalt põhjendatud osas, mis puudutab vähendusteguri kindlaksmääramist, on põhjendatud.

***b) Pankade kasutatud müügiimahtude arvutamise meetodite ebapiisavus ning hea halduse ja võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumine sellega, et puudus komisjoni kontroll selle üle***

[...]

*1) 2. Väide, et pankade edastatud andmete ebapiisava kontrolliga on rikutud hea halduse põhimõtet*

- 557 Üheksanda väite teise osa raames heidavad hagejad komisjonile ette, et viimane on rikkunud hea halduse põhimõtet, sest ta ei kontrollinud, kas vastused küsimustikule müügimahtude kohta on ühtlased, ega võtnud andmete saamisel ühtegi täiendavat uurimismeedet, et veenduda võrdse kohtlemise põhimõtte järgimises.
- 558 Komisjon väidab, et võttis „kõik ettevaatusabinõud, et vältida lahknevusi pankade edastatud mahtudes“, sest ta esitas sama täpse ja üksikasjaliku teabepäringu kõikidele asjaosalistele, tagas kooskõlastatuse ning nõudis, et vastustele lisataks meetodi kirjeldus ja et sõltumatu välisaudit kinnitaks esitatud arvutuste õigsust.
- 559 Selles küsimuses tuleb meenutada, et komisjonil ei ole üldist kohustust kontrollida andmeid, mis esitatakse vastusena teabepäringule, kui miski ei viita sellele, et teave on vale (vt selle kohta 11. juuli 2013. aasta kohtuotsus *Spira vs komisjon*, T-108/07 ja T-354/08, EU:T:2013:367, punkt 104 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 560 Käsitletaval juhul tuleb märkida, et mitu kaudset tõendit eespool punktis 559 viidatud kohtupraktika tähenduses oleks pidanud tekitama komisjonis kahtlust, kas meetodid, mida asjaomased pangad küsitud andmete edastamisel kasutavad, on piisavalt ühtlased.
- 561 Esiteks ei vaidlegi komisjon vastu, et asjaomased isikud hoiatasid teda raskuste suhtes, mida nad küsimustele vastamisel kohtasid. Lisaks, vastupidi komisjoni väitele näitab hagejate esitatud asjaolu, et Société générale (vaidlustatud otsuse põhjendus 703, vt punkt 11 eespool) ja JP Morgan (vaidlustatud otsuse põhjendus 680) esitasid palumata parandatud andmeid, vaadates esialgu esitatud andmeid ulatuslikult üle, raskuste esinemist. Tuleb märkida, et komisjon aktsepteeris neid uuesti läbivaadatud andmeid.
- 562 Teiseks rõhutavad hagejad põhjendatult ka erinevusi asjaomaste pankade esitatud meetodite kirjelduste vahel ning seda, mis puudutab nii nende märkimisväärset pikkuse erinevust kui ka pankade edastatud teabe taseme ebahühtlust.
- 563 Kolmandaks juhivad hagejad tähelepanu ebahühtlusele asjaomaste pankade deklareeritud tinglike väärtuste vahel kui kaudsele tõendile ebahühtlusest andmetes, mille asjaomased isikud vastuseks teabepäringule esitasid. Nagu komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 700 tõdes, ei võtnud ta käsitletaval juhul tõesti müügimahtude puhul arvesse tinglikke väärtusi, vaid rahalaekumisi. Aruandest müügimahtude kohta ilmneb siiski, et tinglikud väärtused ja rahalaekumised, mille eri pangad edastasid, ei ole omavahel ühtlased. Sellest järeldub, et tinglike väärtuste tase ei ole täiesti asjassepuutumatu, sest see on kaudne tõend nende meetodite ebahühtluse kohta, mida komisjoni teabepäringule vastamisel järgiti, sh mis puudutab pankade rahalaekumiste kindlaksmääramist.
- 564 Sellel teemal tuleb veel märkida, et ärakuulamisel olid hagejad juhtinud komisjoni tähelepanu teatavatele vastuoludele teiste asjaomaste isikute vastustes teabepäringule (vt punktid 58 ja 60 eespool).
- 565 Kuna on olemas niisugused kaudsed tõendid, pidi komisjon oma uurimist jätkama, järgides hea halduse põhimõtet ja eelkõige oma hoolika analüüsimise kohustust, veendumaks, et andmed rahalaekumiste kohta, mille alusel arvutatakse trahv, arvutatakse piisavalt ühtlaste meetodite põhjal, et teabepäringule adekvaatselt vastata.

- 566 Vastuseks Üldkohtu kirjalikule küsimusele tunnistas komisjon, et ei küsinud asjaomastelt isikutelt mingeid selgitusi nende teabepäringule antud vastuste elementide või nõutud andmete arvutamisel kasutatud meetodite kohta.
- 567 Osas, milles komisjon viitab asjaomaste pankade vastustest igapähele lisatud auditiaruandele ja väidab sisuliselt, et audiitorite ülesanne oli kontrollida, kas teabepäringutele vastamisel kasutatud meetodid olid sobivad (vaidlustatud otsuse põhjendus 678), tuleb tõdeda, et ka see argument ei saa anda tulemusi.
- 568 Teabepäringule lisatud juhiste jao I.2 punktist ii ilmneb nimelt, et küsitud „andmeid“ pidi kontrollima auditeerimisühing või audiitor ning et vastusele tuli lisada tõend, mis kinnitab, et „andmeid“ kontrolliti. Vastupidi sellele, mis ilmneb vaidlustatud otsuse põhjendusest 678, ei tohi niisugust juhust tingimata mõista nii, et sõltumatute audiitorite aruanded või auditid pidid kinnitama peale selle, et esitatud andmed on õiged, ka seda, et meetod, mida nende arvutamisel kasutati, sobis teabepäringule vastamiseks. Hagejad tuginevad selles küsimuses ühe auditeerimisühingu koostatud auditiaruannetes, mis puudutavad nende arvutusi, ja aruannetes, mis koostati konkreetselt panga A, panga C ja JP Morgani puhul, tehtud kommentaaridele, mille õigsusele ei ole komisjon vastu vaieldud. Nendest kommentaaridest ilmneb, et sõltumatud audiitorid leidsid, et nende ülesanne on kontrollida panga valitud meetodi õiget rakendamist, mitte panna see meetod küsimuse alla, lähtudes teabepäringust tulenevatest piiridest.
- 569 Eelneva põhjal tuleb järeldada, et hoolimata piisavatest kaudsetest tõenditest, mis võimaldavad kahelda, kas meetodid, mida asjaomased pangad oma rahalaekumiste arvutamisel järgisid, olid ühtlased, ei võtnud komisjon täiendavaid uurimismeetmeid, rikkudes oma hoolika uurimise kohustust, mis tal eespool punktis 537 viidatud kohtupraktika kohaselt on. Käsitletava juhtumi asjaoludel saab niisugune hea halduse põhimõtte rikkumine vaidlustatud otsuse tühistamiseni siiski viia ainult tingimusel, et hagejad tõendavad, et kõnesolevad metodoloogilised lahknevused töid kaasa selle, et määratud trahvide põhisummad arvutati võrdse kohtlemise põhimõtet rikkudes.
- 2) 3. Võrdse kohtlemise põhimõtte järgimine trahvi summa arvutamisel
- 570 Hagejad väidavad sisuliselt, et hea halduse põhimõtte rikkumine viis käsitletaval juhul selleni, et komisjon rikkus võrdse kohtlemise põhimõtet sellega, et määras trahvide summad kindlaks ilma täiendava uurimiseta, võttes aluseks andmed, mis ei olnud piisavalt usaldusväärsed ja ühtlased, et neid trahvide summa arvutamisel aluseks võtta.
- 571 Hagejad ei ole siiski tõendanud, et käsitletaval juhul viis see, et pangad kohaldasid oma rahalaekumiste arvutamisel erinevaid meetodeid, millega komisjon nõustus, komisjoni selleni, et ta võttis eri pankade puhul aluseks andmed, mis ei olnud võrreldavad, ja määras Crédit agricole'i puhul trahvi summa kindlaks võrdse kohtlemise põhimõtet rikkudes.
- 572 Esimesena tuleb meenutada, et komisjoni sõnul avaldasid lahknevused, mis puudutasid esiteks panga A poolt arvesse võetud rahavoogude ulatust – sest ta jättis oma arvutustes välja *swap*-lepingu fikseeritud sammu, kui see leping sisaldas korruga fikseeritud ja ujuvat sammu –, teiseks tasutud ja saadud rahavoogude tasaarvestuste (*netting*) ulatust ning kolmandaks „eksootiliste“ toodete väljajätmist, ainult tühist mõju rahalaekumiste arvutuste tulemusele ja seega müügimahtude kindlaksmääramisele (vt punktid 549, 551 ja 554 eespool).

- 573 Hagejad vaidlevad vastu sellele, et meetodite lahknevuste mõju rahalaekumiste tasemele oli tühine.
- 574 Esiteks leiavad nad, et asjaolu, mille komisjon vaidlustatud otsuses tuvastas, st et panga A meetodi mõju rahalaekumiste väärtusele, mis puudutab fikseeritud sammude väljajätmist lepingute puhul, milles oli korraka fikseeritud samm ja ujuv samm, oli ainult 0,1% ning seepärast tühine, ei ole kontrollitav. Nad väidavad sisuliselt, et võimalusest tutvuda teiste asjaomaste isikute rahanduslike andmetega, mille nad said eriruumi menetluse kaudu, ei piisanud, et teha nagu komisjon niisugused arvutused, võttes arvesse asjaolu, et Crédit agricole'i ekspertidele ei antud võimalust kõnesolevate andmetega tutvuda ja et tutvumisaeg oli piiratud.
- 575 Selles küsimuses tuleb kõigepealt märkida, et komisjon arvutas mõju puhul, mida avaldas panga A kohaldatud meetod tema rahalaekumiste väärtusele, määraks 0,1%, võttes aluseks teatavaid koode sisaldavad arvutuslehed, mille see pank koos oma vastusega teabepäringule esitas (vaidlustatud otsuse põhjendus 685). Hagejate õigus- ja majandusnõustajad said nende dokumentidega eriruumi menetluse raames tutvuda (vt vaidlustatud otsuse 720. joonealune märkus).
- 576 Lisaks ilmneb ühest küljest nende väidete analüüsist, mis käsitlevad keeldumist võimaldada tutvuda müügiandmetega, et komisjon ei kahjustanud hagejate kaitseõigusi, luues kõnesolevate andmetega tutvumise segasüsteemi, milles võimaldati konfidentsiaalsete andmetega tutvuda ainult Crédit agricole'i välisnõustajatel eriruumi menetluse kohaselt (vt punktid 173–180 eespool). Teisest küljest, kuigi hagejad leiavad, et nii nõustajate käsutusse antud tutvumisaeg ei olnud piisav, ei takistanud miski neil esitada komisjoni talitustele või ärakuulamise eest vastutavale ametnikule tutvumisaja pikendamise taotlust või sama menetluse kohaselt täiendava tutvumise taotlust. Sellist taotlust nad aga ei esitanud.
- 577 Hagejate argumendid ei saa seega seada kahtluse alla komisjoni poolt vaidlustatud otsuses tuvastatud asjaolu, et 0,1-protsendiline mõju panga A rahalaekumiste väärtusele oli tühine.
- 578 Teiseks tuleb tasaarvestusmeetodite erinevuste kohta kõigepealt märkida, et hagejad ei vaidlegi vastu sellele, et igapäevane tasaarvestus niisugusena, nagu Crédit agricole teeb, on turul norm. Lisaks ei püüa hagejad isegi tõendada, et pigem igakuise kui igapäevase tasaarvestuse kohaldamine oleks avaldanud märkimisväärset mõju nende oma andmetele rahalaekumiste kohta.
- 579 Hagejad leiavad ka, et komisjoni järeldusele vaidlustatud otsuse põhjenduses 702, et asjaolu, et pangad järgisid erinevaid tasaarvestusmeetodeid, ei toonud kaasa märkimisväärseid erinevusi ega põhjustanud ebavõrdset kohtlemist, kõneleb vastu see, et Société générale'i trahvi vähendati parandusotsuses poole võrra.
- 580 Ühest küljest ilmneb vaidlustatud otsuse põhjendusest 703 aga siiski, et komisjon tegi otsuse, millega muutis tehinguotsust Société générale'i puudutavas osas, kui viimane teatas talle, et ei olnud teinud tasaarvestust olulise osa puhul oma tehingutest, mitte seepärast, et ta vaatas oma andmed uuesti üle teist tasaarvestusmeetodit kasutades. Teisest küljest nähtub vaidlustatud otsuse põhjendusest 702, et panga C poolt nende kahe lähenemise kohaselt (milleks on igapäevane tasaarvestus ja igakuine tasaarvestus) tehtud arvutuste tulemustes on ligikaudu 0,4-protsendiline erinevus. Hagejad ei vaidle vastu sellele, et niisugune erinevus on tühine.

- 581 Kolmandaks tuleb märkida – nagu teeb ka komisjon –, et hagejad ei ole esitanud ühtegi argumenti, millega nad vaidleksid vastu vaidlustatud otsuse põhjendustest 694 ilmnevatele panga A selgitustele tühise mõju kohta, mida avaldas asjaolu, et ta jättis oma arvutustest välja „eksootilised“ tooted.
- 582 Neljandaks tuginevad hagejad ka uuesti läbivaadatud andmetele, mis esitati komisjonile 14. oktoobril 2016 ja olid arvutatud selle kohaselt, mida nemad pidasid panga A kasutatud meetodiks ning mis seisnes fikseeritud sammu „neutraliseerimises“ ja „eksootiliste“ toodete väljajätmises.
- 583 Selles küsimuses tuleb märkida, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 687 põhjendas komisjon keeldumist aktsepteerida Crédit agricole'i esitatud uuesti läbivaadatud andmeid nii, et meetod, mida viimane oli nende andmete esitamisel järginud, oli sobimatu ja need andmed väärad. Komisjon märkis, et väljapakutud meetod ei vasta ei teabepäringu juhiste ega meetodile, mida järgis pank A, ja esitati ilma audiitori kinnitusega. Komisjoni sõnul olid hagejad eelkõige jätnud oma arvutustest välja *swap*'ide fikseeritud sammu rahalaekumised, kuid ei olnud vaadanud uuesti läbi rahalaekumiste summasid, mis saadi muutuva sammu ja fikseeritud sammu vahelise tasaarvestuse teel – mille tulemuseks on väiksemad rahalaekumised. Komisjon järeldas, et Crédit agricole'i välja pakutud meetodi mõju tema rahalaekumistele on ligikaudu 43% ja see tekitab seega märkimisväärseid erinevusi. Nendest asjaoludest piisab, et hagejad võiksid mõista põhjuseid, miks keeldus komisjon aktsepteerimast uuesti läbi vaadatud andmeid, ja Üldkohus teostada oma kohtulikku kontrolli eespool punktis 255 viidatud kohtupraktika tähenduses. Väide, et on rikutud põhjendamiskohustust, tuleb seega põhjendamatus tõttu tagasi lükata.
- 584 Tuleb ka märkida, et komisjoni hinnangul (vaidlustatud otsuse põhjendus 687) ulatub järgitud meetodi mõju Crédit agricole'i andmetele 43 protsendini – mis tuleneb sisuliselt ka hagejate Üldkohtule esitatud nõudest vähendada selle võrra Crédit agricole'i trahvi summat oma täielikku pädevust kasutades.
- 585 Eeldusel, et hagejad püüavad nii tõendada, et panga A järgitud meetodi mõju tema enda rahalaekumisi puudutavatele andmetele ei olnud tühine, mitte saavutada seda, et nende suhtes kohaldataks selle panga meetodit (vt punkt 588 tagapool), ei saa ka see argument anda tulemusi. Esiteks ei ole menetlusosaliste vahel vaidlust selles, et meetod, mida pank A kohaldas, ei ole teabepäringuga kooskõlas.
- 586 Teiseks ja igal juhul ei ole hagejad tõendanud, et meetod, mida nad nende uuesti läbi vaadatud andmete esitamisel järgisid, on meetod, mida kohaldas pank A. Nad ei vaidle hoopiski vastu sellele, mida komisjon tuvastas vaidlustatud otsuse põhjenduses 687 (vt punkt 583 eespool), ega püüa isegi tõendada, et saaja fikseeritud sammude „neutraliseerimine“, mida nad uuesti läbi vaadatud andmete arvutamisel tegid, tulenes ainult sellest, et fikseeritud samm jäeti välja *swap*-lepingutest, milles oli korruga nii fikseeritud samm kui ka ujuv samm, nagu panga A järgitud meetodi puhul, mitte lisaks maksja fikseeritud sammude tasaarvestamisest saaja ujuvate sammudega, nagu on sisuliselt märkinud komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 687.
- 587 Tuleb seega järeldada, et hagejad ei ole tõendanud, et komisjon eksis, kui leidis, et lahknevused meetodites, mida pangad oma rahalaekumiste arvutamisel kasutasid, viisid niisuguste lahknevusteni esitatud andmetes, mis on tühised. Niisugused tühised lahknevused ei tähenda aga võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumist, sest need ei vii niisuguste väärtuste valimiseni, mis ei ole trahvide summade arvutamisel võrreldavad.

588 Teisena, arvestades, et meetod, mida pank A rahalaekumiste arvutamisel kasutas, ei ole teabepäringuga kooskõlas, ei saa tulemusi anda hagejate argument, et võrdse kohtlemise põhimõtte järgimiseks oleks komisjon pidanud võimaldama neil esitada andmed, mis on arvutatud panga A kohaldatud meetodi kohaselt, või aktsepteerima uuesti läbi vaadatud andmeid, mis esitati 14. oktoobril 2006. Selles küsimuses piisab, kui märkida, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb võrdse kohtlemise põhimõtte järgimisel arvestada seaduslikkuse põhimõttega, mille kohaselt ei või keegi tugineda enda huvides kolmanda isiku kasuks toime pandud õigusnormi rikkumisele (vt 16. juuni 2016. aasta kohtuotsus Evonik Degussa ja AlzChem vs. komisjon, C-155/14 P, EU:C:2016:446, punkt 58 ja seal viidatud kohtupraktika). Hagejate argumentiga nõutakse tegelikult komisjonilt, et nende suhtes kohaldataks meetodit, mis ei ole kooskõlas teabepäringuga.

589 Sellest järeldub, et hagejad ei ole tõendanud, et käsitletaval juhul viis see, et komisjon aktsepteeris andmeid, mis olid arvutatud lahkevate meetodite kohaselt, niisuguse olukorrani, kus komisjon võttis aluseks mittevõrreldavad rahalaekumised ja arvutas Crédit agricole'i trahvi summa seega tema suhtes võrdse kohtlemise põhimõtet rikkudes. See kriitika ning üheksanda väite esimese osa raames tehtud teine kriitiline väide ja selle väite teine osa tuleb seega tagasi lükata.

[...]

## **2. Nõue vähendada trahvi summat**

[...]

657 Käsitletaval juhul on nii, et ehkki on rahuldatud esimese võimalusena esitatud nõue tühistada vaidlustatud otsuse artikli 2 punkt a, leiab Üldkohus, et tal on õigus kasutada oma täielikku pädevust osas, milles trahvi summa küsimus on talle hindamiseks esitatud, ja seda isegi juhul, kui teise võimalusena võrreldes vaidlustatud otsuse artikli 2 punkti a tühistamise nõudega on esitatud nõue vähendada trahvi summat (vt selle kohta 13. detsembri 2018. aasta kohtuotsus Deutsche Telekom vs. komisjon, T-827/14, EU:T:2018:930, punktid 551–562).

[...]

662 Käsitletaval juhul tuleb selleks, et määrata kindlaks trahvi summa, millega Crédit agricole'i karistatakse tegevuse eest, mis kujutab endast rikkumist niisugusena, nagu ilmneb kaheksa esimese väite analüüsist, arvesse võtta järgmise asjaolusid.

663 Esimesena on rikkumise raskusastme ja kestuse kohta vaja märkida järgmist.

664 Esiteks on sobiv kasutada meetodit, mille abil tuvastatakse – nagu meetodiga, mida komisjon käsitletaval juhul järgis – esialgu trahvi põhisumma, mida hiljem võib olenevalt juhtumi asjaoludest kohandada.

665 Kõigepealt tuleb seoses müügitulu kui algandmega võtta asendusväärtusena arvesse vähendatud rahalaekumisi. Nagu ilmneb üheksanda väite esimese osa analüüsist, võib vähendatud rahalaekumiste väärtus käsitletaval juhul olla sobivaks lähteandmeks trahvi summa kindlaksmääramisel, sest see väärtus peegeldab rikkumise majanduslikku ulatust ja ettevõtja osatähtsust rikkumises.

- 666 Üheksanda väite esimese osa analüüsi raames on tõesti tuvastatud, et see, et pangad määrasid kindlaks rahalaekumised, viis teatavatel juhtudel erinevate lähenemisteni. Nagu aga ilmneb punktist 571 eespool, ei kaasne nende lahknevustega mingit võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumist.
- 667 Lisaks leiab Üldkohus, et rahalaekumiste arvutamise niisugune muu meetod, mida järgisid hagejad, et määrata kindlaks uuesti üle vaadatud andmed, mille nad komisjonile 14. oktoobril 2006 esitasid, ei ole rahalaekumiste tuvastamiseks sobiv. Meetod, mille puhul jäetakse fikseeritud sammud välja lepingutest, milles on korraga nii fikseeritud sammud kui ka ujuvad sammud, jäetakse välja „eksootilised“ tooted või kohaldatakse pigem igakuist kui iganädalast tasaarvestamist, ei ole käsitletaval juhul sobivam selleks, et määrata kindlaks rikkumisega seotud müügiimaht, ega sobivam peegeldama seega adekvaatselt selle rikkumise tegelikkust ja majanduslikku ulatust ja ettevõtjate positsiooni rikkumises. Mis puudutab esiteks euro intressimäära tuletisinstrumentide lepinguid, milles on korraga nii fikseeritud samm kui ka ujuv samm, siis rahavoog peegeldab vahet fikseeritud määra ja ujuva määra vahel määra kehtestamise päeva seisuga, nagu ilmneb punktist 188 eespool. Üldkohus leiab, et ei ole mingit põhjust jätta konkreetset välja rahavood niisuguste euro intressimäära tuletisinstrumentide ühest sammust nende kahe sammu hulgast. Teiseks ei õigusta miski „eksootiliste“ toodete väljajätmist rahalaekumiste arvutustest, ehkki need on samuti osa euro intressimäära tuletisinstrumentide asjaomasest turust. Kolmandaks, kui menetlusosalised on ühel meelel, et igapäevane tasaarvestamine on turul norm, ei õigusta käesoleva kohtuasja ükski konkreetne asjaolu sellest kõrvalekaldumist.
- 668 Neid asjaolusid arvestades otsustab Üldkohus võtta trahvi summa kindlaksmääramisel arvesse Crédit agricole'i rahalaekumiste väärtust, mille komisjon valis vaidlustatud otsuses.
- 669 Tuleb ka märkida, et menetlusosaliste vahel puudub vaidlus selles, et asjaolu, et trahvi arvutamisel võeti aluseks ainult rahalaekumised, viib liiga hoiatava trahvi määramiseni. Menetlusosalised on seega ühel meelel selles, et neid rahalaekumisi tuleb vähendada vähendusteguri kohaldamisega.
- 670 Komisjon kohaldas vaidlustatud otsuses ühtset vähendustegurit 98,849%.
- 671 Selle vähendusteguri kindlaksmääramise kohta tuleb märkida, et see on keeruka protsessi tulemus ja see protsess peegeldab mitut elementi, eelkõige tuletisinstrumentidega kauplemisele omast tasaarvestust üldiselt ning nende toodete ja konkreetset euro intressimäära tuletisinstrumentide tasaarvestamise eripärasid. Tegemist on seega ligikaudse konstrueeritud väärtusega. Seega ei eksisteeri definitsiooni poolest ainult üks võimalik vähendustegur – mida kinnitab lisaks asjaolu, et hagejad ise esitasid oma menetlusdokumentides mitu erinevat vähendustegurit.
- 672 Näiteks ühe hagiavalduse lisana esitatud uuringu kohaselt „võib olla õigustatud“ alternatiivne vähendustegur 99,849%. Lisaks pakuvad hagejad teise uuringu raames, mis on esitatud nõuete muutmise avalduse lisana, välja mitu alternatiivset vähendustegurit, mis on arvutatud isikupärastatud lähenemise kohaselt ja jäävad vahemikku 99,54%–99,90%. Ilma et oleks põhjust võtta seisukoht nende uuringute tõendava väärtuse või nende hagejate välja pakutud alternatiivsete vähendustegurite kindlaksmääramise meetodite põhjendatuse kohta, leiab Üldkohus, et niisuguste eriti kõrgete alternatiivsete vähendustegurite kohaldamine võib muuta karistuse mõttetuks, muutes selle liiga väikeseks ja kahjustades nii vajadust tagada, et trahv on piisavalt hoiatav. Niisuguste hagejate soovitatud alternatiivsete vähendustegurite kohaldamine viiks seega selleni, et määratakse trahv, mis ei peegelda ei rikkumise majanduslikku ulatust ega Crédit agricole'i osatähtsust selles.



- 673 Igal juhul ei ole ühelt poolt menetlusosaliste vahel vaidlust selles, et vähendustegur on vähemalt 98,849%. Teiselt poolt meenutab Üldkohus, et trahvi summa kindlaksmääramine tema täieliku pädevuse kasutamise raames ei ole täpne aritmeetiline ülesanne.
- 674 Teiseks leiab Üldkohus rikkumise raskusastme küsimuses, et arvesse tuleks võtta rikkumise laadi, selle geograafilist ulatust ja seda, kas rikkumine viidi ellu või mitte.
- 675 Mis puudutab rikkumise laadi, siis kuna kõnesolev tegevus puudutab euro intressimäära tuletisinstrumentide hindade kindlaksmääramisel asjakohaseid tegureid, kuulub see oma olemuselt kõige tõsisemate konkurentsipiirangute hulka. Tuleb ka rõhutada, et kõnesolev tegevus on eriti tõsine ja kahjustav, sest see ei või mitte ainult moonutada konkurentsi euro intressimäära tuletisinstrumentide toodete turul, vaid laiemalt ka kahjustada usaldust pangandussüsteemi ja finantsturgude suhtes tervikuna ning nende usaldusväarsust.
- 676 Nagu märkis komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 721 – ilma et hagejad oleksid nendele asjaoludele vastu väielnud –, kohaldatakse euro intressimäära tuletisinstrumentide hindades peegelduvaid viitindekseid kõikide euro intressimäära tuletisinstrumentide turul osalejate suhtes. Kuna need määrad põhinevad eurol, on neil siseturu finantstingimuste ühtlustamisel kõikides liikmesriikides toimuva pangandustegevuse seisukohast lisaks keskne tähtsus.
- 677 Mis puudutab rikkumise geograafilist ulatust, siis nagu ilmneb vaidlustatud otsuse põhjendustest 47 ja 721, hõlmas keelatud kokkulepe vähemalt kogu EMPd, mistõttu võis kõnesolev tegevus mõjutada pangandustegevust kõikides liikmesriikides.
- 678 Arvesse tuleb võtta ka asjaolu, et Crédit agricole'i kauplejad tunnistasid, et viisid Barclaysi kauplejaga kokku lepitud tegevust ellu nii, et võtsid ühendust oma panga EURIBORi pakkumuste esitajaga (vt punkt 641 eespool).
- 679 Kolmandaks tuleb arvesse võtta hagejate rikkumises osalemise kestust niisugusena, nagu ilmneb vaidlustatud otsusest, sest hagejad ei ole sellele vastu väielnud ning seda ei mõjuta eespool punktis 426 esitatud järeldus, mis puudutab Crédit agricole'i osalemist ühes ja vältavas rikkumises.
- 680 Mis puudutab teisena süüd kergendavaid asjaolusid, siis Üldkohus tuvastab, et Crédit agricole etendas rikkumises väiksemat rolli kui põhilised osalejad, eelkõige pank D ja pank A. Ka oli suhtlus, milles osalesid Crédit agricole'i kauplejad, vähem intensiivne kui põhiliste osalejate suhtlus. Ei ole ka tõendatud, et Crédit agricole teadis või võis mõistlikult oletada, et teised pangad osalesid teabevahetustes, mis käsitlesid kavatsusi ja strateegiaid hindade kehtestamise alal ega toimunud määradega manipuleerimise eesmärgil.
- 681 Sellegipoolest oli Crédit agricole'i osalemine tegevuses, mis kujutab endast rikkumist, tahtlik ja hagejad ei ole tõendanud, et nende puhul peaks käsitletaval juhul arvesse võtma süüd kergendavat asjaolu, mis seisneb väheses tähtsuses. Lisaks, nagu ilmneb punktist 675 eespool, iseloomustab kõnesolevat tegevust suurem raskusaste. Järelikult saab mõju trahvi lõplikule summale, mida avaldavad süüd kergendavad asjaolud, mis seisnevad selles, et Crédit agricole osales kõnesolevas rikkumises vähem ja tema roll selles rikkumises võrreldes peamiste osalejatega on väiksem, olla ainult tühine.
- 682 Kolmandana on trahvi summa puhul, mille Üldkohus kindlaks määrab, nõuetekohaselt arvesse võetud vajadust määrata Crédit agricole'ile trahv, mille summa on hoiatav, kooskõlas eespool punktides 618–624 meenutatud põhimõtetega.

683 Kõikide eelnevate kaalutluste põhjal leiab Üldkohus, et käsitletava juhtumi asjaolusid on karistuse individuaalsuse ja proportsionaalsuse põhimõtet arvestades hinnatud õigesti, kui trahvi summaks määratakse 110 000 000 eurot, mida Crédit agricole SA ja CACIB peavad tasuma solidaarselt.

[...]

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (kümnes koda laiendatud koosseisus)

otsustab:

- 1. Tühistada komisjoni 7. detsembri 2016. aasta otsuse C(2016) 8530 (final) ELTL artiklis 101 ja EMP lepingu artiklis 53 sätestatud menetluse kohta (juhtum AT.39914 – euro intressimäära tuletisinstrumendid (EIRD)) artikli 2 punkt a.**
- 2. Määrata trahvi summaks, mida Crédit agricole SA ja Crédit agricole Corporate and Investement Bank on kohustatud solidaarselt tasuma, 110 000 000 eurot.**
- 3. Jätta hagi ülejäänud osas rahuldamata.**
- 4. Jätta iga menetlusosalise kohtukulud tema enda kanda.**

Papasavvas

Kornezov

Buttigieg

Kowalik-Bańczyk

Hesse

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 20. detsembril 2023 Luxembourgis.

Allkirjad